

Makale tarihçesi: Alındı: 26 Eylül 2024 Kabul edildi: 28 Ekim 2014

DOI: <https://doi.org/10.33182/gd.v11i2.889>

Kültürleşme ve Uyum Sürecinde Türkiye'de İç Göç: Çatışma ve Göç Kültürü Modeli

Betul Dilara Seker¹ ve Emine Akman Direkçi²

Öz

Çalışma, Türkiye'de yaşanan iç göç olgusunu çatışma ve göç kültürü modeli çerçevesinde inceleyerek kültürleşme kavramı bağlamında değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma yöntemi olarak kapsamlı bir literatür taraması yapılmış ve Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2018-2023 yılları arasındaki nüfus ve göç istatistikleri analiz edilmiştir. Bulgular, Türkiye'de son yıllarda iç göç sayılarının arttığını göstermektedir. Göç etme nedenleri arasında aile fertlerinden birine bağımlı olarak yaşanan göç, daha iyi yaşam koşulları arayışı, eğitim ve iş fırsatları öne çıkmaktadır. Çatışma ve göç kültürü modeline göre, bu veriler bireylerin yaşadıkları yerde psikolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel çatışmalar yaşadıkları ve bunların bir sonucu olarak yer değiştirdikleri şeklinde yorumlanabilir. Sonuç olarak, Türkiye'de iç göç olgusunun karmaşık yapısını anlamak için çatışma ve göç kültürü modelinin uygun bir çerçeve sunduğu ve kültürleşme kavramının göç sürecindeki sosyal-psikolojik etkileşimleri açıklamada önemli olduğu görülmüştür. Çalışma, iç göç sürecinin yönetimi ve tarafların uyumu için daha etkili politikalar ve programlar geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, göçün etkilerinin ayrıntılı olarak incelenmesi ve ülkenin sosyal ve kültürel dinamiklerine odaklanılması gelecekteki araştırmalar için önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç; İç Göç; Çatışma ve Göç Kültürü Modeli; Kültürleşme

ABSTRACT IN ENGLISH

Internal Migration in Turkey: Conflict and Migration Culture Model

The study aims to examine the phenomenon of internal migration in Turkey within the framework of the conflict and migration culture model, while evaluating it within the context of acculturation.. The research methodology involved a comprehensive literature review and an analysis of population and migration statistics from the Turkish Statistical Institute (TurkStat) from 2018-2023. Findings indicate an increase in internal migration numbers in Turkey in recent years. Primary reasons for migration include dependent migration stemming from family members, the pursuit of improved living conditions, and educational and employment opportunities. According to the conflict and migration culture model, these data can be interpreted as indicative of individuals experiencing psychological, social, economic, and cultural conflicts in their current places of residence, prompting relocation as a response to these challenges. In conclusion, the study demonstrates that the conflict and migration culture model provides an appropriate framework for understanding the complex structure of internal migration in Turkey, and the concept of acculturation is crucial in elucidating the socio-psychological interactions in the migration process. The research emphasizes the necessity of developing more effective policies and programs for managing the internal migration process and to facilitate the

¹ Betül Dilara Şeker, Doçent Doktor, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Türkiye.

E-posta: dilaraseker@hotmail.com ORCID: 0000-0001-5914-5886

² Emine Akman Direkçi, Araştırma Görevlisi Doktor (Sorumlu Yazar), Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Türkiye. E-posta: emi.akman@gmail.com ORCID: 0000-0001-5719-1416

adaptation of involved parties. Furthermore, it calls for future research to examine migration impacts and focus on the country's social and cultural dynamics.

Keywords: *Migration; Internal Migration; Conflict and Migration Culture Model; Acculturation*

Giriş

Anadolu, tarihsel süreç içerisinde çeşitli etnik, dini ve kültürel grupların bir arada yaşadığı, zengin bir kültürel birikime sahip bir coğrafya olarak, yoğun göç hareketlerine sahne olmuştur. Bu coğrafyanın merkezinde yer alan Türkiye hem iç hem de dış göçlerin etkisiyle şekillenmiş, bu durum ülkenin sosyal, ekonomik ve kültürel dokusunda derin izler bırakmıştır. Bu çalışmada, Türkiye'deki iç göç olgusu, son dönemde geliştirilen çatışma ve göç kültürü modeli çerçevesinde, sosyal psikolojik bir bakış açısıyla ele alınmaktadır. Göç, bireylerin ve toplumların yaşamlarında çok yönlü ve karmaşık etkiler yaratan bir süreçtir. Bu bağlamda çalışmamız, göç sürecini kültürleşme ve uyum kavramları ışığında inceleyerek, göç eden bireyler ile yerleşik toplum arasındaki etkileşimleri ve bu etkileşimlerin her iki taraf üzerindeki sosyal, psikolojik ve kültürel yansımalarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmamızın temel hedefi, Türkiye'de yaşanan iç göç hareketlerini, göç çatışma modeli ve kültürleşme süreçleri bağlamında irdelemektir. Göç çatışma modeli, insanların yaşadıkları çatışmalar ve hissettikleri güvensizlikler nedeniyle yer değiştirme eğiliminde olduklarını öne sürerken, kültürleşme süreci ise göç eden bireyler ile ev sahibi toplumun karşılıklı etkileşimleri sonucunda ortaya çıkan değişimleri açıklamaya çalışır. Bu doğrultuda, Türkiye'nin son beş yıllık nüfus ve göç verilerini inceleyerek, göç dinamiklerini, bunların sosyal, ekonomik ve kültürel etkilerini ortaya koymak hedeflenmektedir.

Sosyal psikoloji açısından göç süreci, bireylerin kimlik, aidiyet ve toplumsal uyum gibi temel psikolojik ihtiyaçlarını derinden etkileyen bir yaşam deneyimidir. Göç edenler, yeni bir çevreye uyum sağlarken bir yandan kendi kültürel kimliklerini koruma, diğer yandan da yeni toplumla bağ kurma ikilemi yaşarlar. Bu süreç, kişilerin ruhsal sağlığını ve toplumsal uyumunu doğrudan etkiler. Çalışmamızda, bu psikolojik süreçler derinlemesine incelenerek, göç edenler ile ev sahibi toplumun karşılaştığı zorluklar ve bu zorlukların aşılması için öneriler geliştirilecektir.

Çalışmanın TÜİK verilerinden elde edilen bulguları, Türkiye'deki iç göç hareketlerinin nedenlerini ortaya koymaktadır. Aslında insanların göç etme kararı, yaşadıkları yerdeki psikolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel çatışmaların bir sonucu olarak görülebilir. Çalışmada göç nedenleri arasında aile birleşimi, daha iyi yaşam koşulları arayışı, eğitim ve iş fırsatlarının öne çıktığı görülmektedir. Üstelik göç hareketliliğinin ve nedenlerinin incelenmesinin, toplumun yaşam kalitesini artıracak sosyal politikaların geliştirilmesinde önemli bir veri kaynağı olduğu da düşünülmektedir.

Sonuç olarak bu çalışma, Türkiye'deki iç göç olgusunu göç çatışma modeli ve kültürleşme süreçleri çerçevesinde ele alarak, göç edenlerin ve ev sahibi toplumun yaşadığı zorlukları incelerken bu zorlukların aşılması için öneriler sunmaktadır. Böylece, Türkiye'nin kültürel ve sosyoekonomik yapısını derinden etkileyen göç hareketlerinin daha iyi anlaşılması ve yönetilmesi için disiplinler arası bir yaklaşımın gerekliliği vurgulanmaktadır.

1. Göç Hareketleri

Farklı nedenlerle insanlar tarih boyunca yer değiştirmişlerdir. Göç kavramı insanların aynı ülke içinde veya uluslararası bir sınırı geçerek farklı süreler, nedenlerle yer değiştirmesi olarak ifade

edilir (Göç Terimleri Sözlüğü, 2009, s.22). Göç sürecinin yapısındaki değişkenlere bağlı olarak kavramın tanımında farklılıklar gözlenirse de yapılan tanımlarda zaman ve mekân vurgusunun ortak olduğuna dikkat çekilmektedir (İçduygu ve Sirkeci, 1999, s.249). Ancak alan yazında kavramla ilgili süre konusunda bir görüş birliği bulunmamasına rağmen, göçün mekansal bir yer değiştirme olduğu kabul edilir (Tümtaş ve Ergun, 2016). Bu nedenle göç, süresine, uzaklığına, yapısına, amacına, niteliğine ve özelliklerine ve göç bölgesine göre sınıflandırılabilir (Adıgüzel, 2016, s.17). Göç, gönüllü (gönüllü, zorunlu), zamana (geçici, kalıcı) ve ulusal sınırları aşıp aşmama gibi birçok sınıflandırmaya göre farklı şekilde sınıflandırılmaktadır. Genel anlamda göç, gönüllü (istekli) veya zorunlu (isteksiz), geçici veya kalıcı, ülke sınırları içindedir (içeride doğru göç) veya ülke sınırları dışına doğru (dışarı doğru göç) olabilir, ayrıca göç bireysel ya da kitlesel olarak gerçekleşme biçimine göre sınıflandırılmaktadır (Berry, 2001; Çağlar, 2018). Ancak disiplinlerarası bir alan olan göç çalışmalarındaki bu ikili bakış açıları arasından iç ve dış/uluslararası göç kavramının daha belirgin olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Son on yılda, “göç” kavramı genellikle “dış/uluslararası göç” anlamında kullanılmaktadır (Castles, 2013). Bu nedenle göç araştırmalarında, iç göç de önemli olmasına rağmen sıklıkla uluslararası göçün incelendiği görülmektedir. Ancak iç ve dış göç arasındaki ayrım, yalnızca jeopolitik olaylar ve sınırların değişen doğası nedeniyle değil, aynı zamanda göçmenlerin yolculuklarının giderek daha karmaşık ve parçalı hale gelmesi nedeniyle de giderek bulanıklaşmaktadır. Yine de bu ayrım bulanıklaşsa da iç ve uluslararası göç sürecinde kişinin geçici sığınmacı, mülteci gibi yeni statülere sahip olduğu için bu ayrımın sürdürülmesinin gerekliliği düşünülmektedir. Bununla birlikte, iç ve dış göçler ekonomik, güvenlik vb. benzer güçler tarafından üretilir ve uluslararası bir sınırın geçilmesi önemli bir ayırt edici özellik olmasına rağmen, aralarında yakın bağlantılar vardır. Yine de içinde bulunduğumuz “göç çağı” aynı zamanda iç göçlerin yaşandığı bir çağdır (Castles, 2013). İç göç, ülke içindeki bir bölge, şehir, köy gibi yerleşim yerlerinden çeşitli nedenlerle başka bir bölgeye yapılan farklı zaman süreli yer değişimi (Shantash, 2019) olarak ifade edilmektedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde kırsaldan kente göç, çok yoğun olmasına rağmen bu göçün çok daha az çalışıldığı görülmektedir (Pyakuryal vd., 2011). İlerleyen bölümlerde, göçün nasıl ortaya çıktığı ve göçün yerel toplulukları nasıl şekillendirdiği ayrıntılı olarak incelenecektir.

2. Türkiye’de İçgöç

İç göç, aynı ülke içinde kişilerin kendi istekleriyle veya zorunlu olarak bir yerleşim biriminden diğerine gerçekleştirdiği bir göç türü olarak tanımlanabilir (Tekeli, 2011, s.173). Özellikle iç göç, farklı insan gruplarının birbirleriyle temas kurmasını sağlayan faktörlerden biridir. İç göçün ülkenin toplam nüfusu üzerinde doğrudan etkisi olmasa da iç göç bölgesel olarak nüfus yoğunluğunu, ekonomik yapıyı ve kaynak dağılımını etkilemektedir (Bostan, 2017). Bu nedenle iç göç nüfusu, doğum ve ölüm kadar etkileyen önemli bir sosyal olgu ve değişken olarak değerlendirilebilir (Ginsburg vd., 2016). Özellikle gelişmekte olan ülkelerde yaygın olarak gözlenen iç göç, genellikle az gelişmiş veya gelişmekte olan küçük şehirlerden/yerleşim yerlerinden gelişmiş büyük şehirlere/ yerleşimlere doğru gerçekleşmektedir. Kişiler büyük şehirlere yerleştikçe, iç göçmenler de aynı uluslararası göçmenlerin yaşadığı zorluklara benzer zorluklar yaşarlar. Bu nedenle uluslararası göç sürecinde kullanılan kültürleşmeyle yaşanan psikolojik ve kültürel özelliklere yönelik kavramların iç göçle gelen kişilerde de benzer olduğu için bu kavramların iç göç sürecinde de kullanılabileceği düşünülmektedir (Gui, Berry ve Zheng, 2012). Bu süreç aynı zamanda kentsel alanların çarpık gelişmesi gibi birçok soruna da neden olabilir (Bell vd., 2015). Günümüzde gelişmemiş bölgelerden göçün temel nedenleri

ekonomik altyapı ve hizmetlerin eksikliği, istihdam olanaklarının eksikliği, düşük ücretler, fırsatlarının ve hijyen/sanitasyon uygulamalarının eksikliğidir (Shahpari ve Hazboi, 2018). Aslında, iç göç ekonomik faaliyetleri sınırlı olan bölgelerden (kır), gelişmiş bölgelere (kent) doğru daha iyi yaşam koşullarına ulaşma amacıyla gerçekleşir. Türkiye'de göç genellikle Anadolu'da kaynakları ve yerleri sınırlı olan doğu ve güneydoğu bölgelerinden, Marmara, Ege ve Akdeniz'deki sanayi bölgelerine doğru gerçekleşmektedir. Günümüzde nüfus artışı ve kentleşmeye bağlı olarak ülkede iç göçün oldukça belirgin hale geldiği görülmektedir (Ökde ve Özer, 2022). Türkiye'nin toplam nüfusu 2023 yılında 85.372.377 kişi olarak belirlenmiş ve bu dönemde 3.450.953 kişinin göç ettiği gözlenmiştir (TUİK, 2024).

Türkiye'nin iç göç tarihinin başlangıcının üretim tarzındaki değişikliklerle bağlantılı olduğu görülmektedir (Kıran ve Aker, 2019). Türkiye'de göç dönemleri farklı araştırmacılar tarafından (Adıgüzel, 2016, s.43) farklı adlandırılrsa da genel olarak erken Cumhuriyet Dönemi olan 1923-1950 arası dönem, hızlı bir kentleşmenin yaşandığı 1950-1980 arası dönem ve 1980 sonrası dönem olarak ele alınabilir. Erken Cumhuriyet döneminde genellikle tayin, evlilik ve eğitim gibi nedenlerle hareketlilik yaşandığı görülmektedir. 1950'li yıllarda Türkiye'de iç göç, sanayileşme ve kentleşme süreciyle birlikte ivme kazanmıştır. Özellikle 1950-1960 döneminde, toprağın miras yoluyla parçalanması, yetersiz toprak, verim düşüklüğü, Marshall yardımı ve tarımda traktör kullanımının artması gibi itici faktörler ve iş fırsatları, daha iyi eğitim, sağlık hizmetlerine erişim gibi kentlerdeki olanaklardan yararlanma isteği toplumda değişime ve ülke içinde nüfus hareketliliğine neden olmuştur. Özellikle 1960-1970'li yıllarda yoğun şekilde kırdan kente göç yaşanmıştır. Sonrasındaki on yılda ise kentten kente göçlerin dikkat çektiği ve kentlerde nüfus yoğunluğu artış göstermiştir (Güreşçi, 2010; İçduygu ve Sirkeci, 1999, s.252).

Bu süreç aslında tüm dünyada iç göç sürecinde yaşananlarla benzerlik göstermektedir. Göç ekonomik fırsatlar açısından az gelişmişten gelişmiş yerlere doğru gerçekleşmektedir. Diğer ifadeyle iç göç başlangıçta kırsaldan kentlere ardından kentten kente doğru yaşanan bir hareketlilik şeklini almaktadır (Charles-Edwards vd., 2019). 1980-1990'lı yıllarda ise ülkede siyasi belirsizlik, serbest piyasa ekonomisi ve modernleşme çabaları yaşanmıştır. Aynı dönemde ülkenin doğu tarafındaki bölgelerinde terör nedeniyle olaylar sonucu insanlar zorunlu olarak göç etmişlerdir. Bu nedenle Türkiye'de yaşanan iç göçlerin, ekonomik nedenlerin yanı sıra güvenlik kaygısıyla da gerçekleştiği ifade edilebilir. Bu dönemde Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde kırsal alanda yaşayanlar, bölgedeki merkezlere veya ülkenin Batısındaki gelişmiş kentlere doğru göç hareketinde bulunmaktadır (Adıgüzel, 2016). 2000'li yıllar sonrasında da göçlerin eğitimi ve nitelikli işgücüne duyulan ihtiyacı karşılamak için gerçekleştiği, yoksulluk ve işsizlikten kaynaklı göçlerin azaldığı bu nedenle göç eden kişilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin önceki göç edenlere göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca son yıllarda kentlerden köylere doğru olan tersine göçlerin de yaşandığı görülmektedir.

Ekonomik, sosyal, kültürel, eğitim, sağlık, teknolojik ve güvenlik gibi nedenler iç göçün yaşanmasında önemli faktörler arasındadır (Çelik ve Murat, 2014). Ekonomik ve üretim faaliyetleri kentlerin gelişiminde etkilidir ve kente yeni istihdam olanakları sunar. Bir yerde iş imkanının düşük düzeyde olması, göç kararını ekonomik açıdan etkileyen önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerleşim yerindeki sosyal imkanların ve yaşam standartlarının sınırlılığı göçün cazip hale gelmesine neden olur. Eğitim ve sağlıkla ilgili yaşanan sorunlar, gelişmiş eğitim ve sağlık fırsatlarına sahip kentlerin daha çekici algılanmasına neden olur. Eğitim bireylerin daha iyi yaşam koşullarına ulaşmalarına yardımcı olduğu için göç kararında

önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca temiz su, düşük hava kirliliği ve yeşil alanlar gibi sağlıklı yaşam koşulları da göç sürecinde etkili olan faktörlerdir. Günümüzde teknolojik nedenler, teknolojinin üretim süreçlerinde yoğun olarak kullanılması, istihdama dayalı göçleri etkilemektedir. Benzer şekilde bir yerin ulaşım ve iletişim imkanları da göç hareketlerini teşvik eden önemli faktörler arasındadır. Güvenlik konusundaki nedenler ise bireylerin yaşadıkları yerde güvende hissetmeleri ile ilişkilidir. Yaşadıkları yerde güvende hissetmeyen bireyler, güvenli kabul ettikleri yerlere göç etme eğilimi sergilerler. Ayrıca birçok farklı neden ve zorunluluklar bireylerin istekleri dışında göç etmesine de neden olabilir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki terör faaliyetlerinin bölgede yaşanan göç hareketlerinde güçlü bir etkisi olduğu görülmektedir (Manavgat ve Demirci, 2022). Bu nedenle özellikle iç göç üzerindeki güvenlik konusunun etkisinin incelenmesi ve bu konuya ilişkin sosyal politikalar oluşturulurken daha fazla tartışılması gerektiği düşünülmektedir.

İç göç, farklı toplumsal yapılar (tarım, sanayi ve bilgi) arasında bağ kurulmasında önemli bir rol oynar. Ülkenin büyümesini ve kalkınmasını hızlandırmak için ihtiyaç duyulan eylemlere iç göçlerden kaynak sağlanmaktadır. İç göç genellikle hizmet ve sanayi sektörlerine işgücü sağladığı için ekonomik açıdan olumlu bir etki yaratır. Özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerde, iç göç hareketleri ekonomik sürdürülebilirlikte kritik bir öneme sahiptir (Ginsburg vd., 2016, s.60). Ayrıca iç göç sürecinde bireyler, göç ettikleri yerlerin sosyal ve kültürel özelliklerini yeni yerleşim yerlerine taşıyarak kültürel etkileşimi sağlarlar (Tümtaş ve Ergun, 2016, s.1352). Yaşanan göç süreci, ülkenin gelişmesine katkı sağlasa da bireyler sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik açılardan birçok sorun da yaşayabilirler. Bireyler daha iyi yaşam koşulları arayışıyla göç etmelerine rağmen, genellikle göç eden kişiler eğitim ve beceri eksiklikleri nedeniyle istihdam konusunda da sorunlar yaşayabilir, düşük katma değerli ve marjinal işlerde çalıştıkları için istedikleri yaşam koşullarına çoğunlukla ulaşamadıkları da bilinmektedir Her ne kadar bireyler daha iyi yaşam koşulları arayışıyla göç etseler de, bu bireylerin eğitim ve beceri yetersizlikleri nedeniyle istihdamda çeşitli zorluklarla karşılaştıkları ve genellikle düşük katma değerli ve marjinal işlerde çalışmak zorunda kaldıkları için istedikleri yaşam koşullarına çoğunlukla ulaşamadıkları bilinmektedir (Şantaş, 2019; Bahar ve Korkmaz Bingöl, 2010). Dolayısıyla, göç eden bireylerin iş gücü bakımından karşılaştıkları yapısal engeller, göçün beklenen ekonomik ve sosyal kazanımlarını elde etmelerini engelleyen faktörler olarak dikkat çekmektedir.

3. Çatışma ve Göç Kültürü Modeli

İnsanların neden göç ettiği sorusu bilim insanlarını uzun süre meşgul etmiştir. Göç, uzun bir geçmişi olan bir olgu olmasına rağmen ancak 19. yüzyıldan itibaren sistemli bir şekilde incelenmiştir. Göç nedenleri ve sonuçları açısından bireysel, sosyal, ekonomik, kültürel, politik ve güvenlik gibi çok boyutlu bileşenlere sahiptir (Elma ve Şahin, 2015: 431). Göç yeni gelen grupları ve ev sahibi geniş toplumu birey ve grup düzeyinde psikolojik, sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi olarak etkileyen çok boyutlu bir kavramdır. Bu nedenle kavramın sosyal antropoloji, sosyoloji, psikoloji, ekonomi, demografi, tarih, coğrafya gibi farklı disiplinlerin kesişim noktasında olduğu söylenebilir (Sertkaya-Doğan, 2015, s.18). Bireysel göç deneyimleri benzer olsa da her göç deneyimi özgün bir yapıya sahiptir ve toplumun farklı düzeylerinde ve bölgelerinde değişimlere yol açabilmektedir. Bu bağlamda, göç olgusunun altında yatan dinamikleri açıklamak ve netleştirmek amacıyla çeşitli teorik yaklaşımlar geliştirilmiştir (Kaya ve Yossel, 2022). Örneğin Ravenstein'in göç yasaları (1885-1889) bu alandaki ilk çalışmalardan biri olarak öne çıkarken ve alanyazında yaygın olarak kullanılan itme-çekme teorisi, transfer-

geçiş teorisi, modernleşme okul-denge teorisi, merkez-çevre teorisi (dünya sistemleri) bu yaklaşımlardan sayılabilir.

Ayrıca göçmen ilişkileri ağ teorisi, asimile olma ve çokkültürlülük, etnik bağlara dayalı teoriler, ekonomik göç teorileri (neoklasik, modern ekonomi ve parçalı işgücü piyasası teorisi) ve sosyal göç teorileri de güncel teoriler arasındadır (Bostan, 2017). Göç karmaşık bir süreçtir ve tek bir kuramla açıklanması güçtür. Bu nedenle göç süreciyle ilgili farklı kuramsal değerlendirmeler yapılmaktadır (Abadan-Unat, 2002, s.4). Göç konusunun yapısı ve çağın ihtiyaçları nedeniyle kavram ilgili disiplinler tarafından farklı yeni göç teori ve modelleri yolu ile incelenmektedir. Bu modellerden biri de Cohen ve Sirkeci (2011)’ in geliştirdiği çatışma ve göç kültürü modelidir. Model, önceki modellerin kavramın dinamik doğasını yansıtmadığı ve göçün sadece olumlu, umut vadeden yönlerini vurguladığı için eleştirmektedir (Sirkeci ve Bardakçı, 2016). Ayrıca Cohen ve Sirkeci, (2011, s.11) göç kavramının yerine hareketlilik kavramının kullanılmasının daha uygun olabileceğini öne sürmüştür. Modelde bireyin yaşadığı çatışmaların hareketliliğinin temel motivasyonu olduğu ve kişinin kendini gerçekleştirme önündeki her engelin güvensizlik duygusu yarattığı varsayılmaktadır. Aslında modelde çatışma kavramı esnek ve geniş bir yapıda değerlendirilmektedir ve yaşanan bu gerilimlerin bireyin ulusal ve uluslararası hareketini şekillendirdiği ortaya konulmaktadır (Sirkeci, 2015; Sirkeci ve Cohen, 2016; Cohen ve Sirkeci, 2011 ve 2016).

Modelde göç kavramının kısa veya uzun süreli olmasına bakılmadan kavramın göç edenler ve etmeyenler üzerinde etkisine odaklanmaktadır. Yazarlara göre göç kişisel bir tercihtir ancak kolaylıkla ve bağımsız şekilde gerçekleşmez. Göç etme seçimi bireylerin ve ailelerin hassasiyetlerine, kaynaklarına, çıkarlarına ve birçok çevrede bulunan değişkenlere bağlı gelişen bir karardır. Ayrıca süreç sırasında olasılıkları doğru bir şekilde tahmin etmek oldukça zordur. Göç edenler fırsatları planlar ve düşünür ancak süreç her zaman sorunsuz bir biçimde ilerlemeyebilir. Göçmenler göç sürecinde yanlış kanılara ve duyduklarına göre kararlar verirler. Ancak bu kararın genellikle titiz bir analiz veya değerlendirmeye dayanmadığı da bilinmektedir (Cohen ve Sirkeci, 2011).

Günümüzde ekonomik fırsatlar ve bireylerin bağımsız kararlarına dayalı göç modellerinin, kırsaldan kente göçü açıklamakta bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Örneğin kişi daha iyi bir ücret elde etmek amacıyla göç edebilir, ancak bu süreçte göç kararını etkileyen diğer faktörler de göz ardı edilmemelidir. Göç nedenleri, birbirleriyle örtüşen bir yapıya sahip olabilir. İnsanlar çatışma ve çatışmadan kaçmak, hayallerinin peşinden gitmek, çalışmak ve eğitim fırsatları elde etmek, bir tehditten veya sahip olduğu kimlikten kaçma amacıyla göç ederler (Oliver ve O’Reilly, 2010). Bireyler yeni göç ettikleri yerlerde, önceden yaşadıkları sorunların, zorlukların çözüleceğini varsayarlar ve yeni bir gelecek arayışına girerler. Örneğin, bu tür göç nedenlerinin kombinasyonları Meksika ve Türkiye’de yapılan çalışmalarda gözlenmiştir. İnsan hareketliliği birçok farklı nedenle ilişkilendirilse de her göç eden kişi bir ailenin üyesidir. Göç sürecinde göç edenler ister aile olarak ister tek başlarına olsunlar mevcut aile kaynaklarını kullanırlar (Cohen ve Sirkeci, 2011). Modelde güvenlik ve güvensizlik algısı üzerinde durulur, birey ve ailenin mevcut kaynaklarının göçün temel dinamiğini oluşturduğu ifade edilir. İnsanlar, içinde buldukları ortamın sorunlarını ve sınırlılıklarını, yaşadıkları toplumun kaynaklarından faydalanarak aşma eğilimindedir. Bu süreçte paylaşılan ortak hareketler, beklenti ve tecrübelerin bütünü “göç kültürü” olarak adlandırılır (Cohen, 2004; Cohen ve Sirkeci, 2011). İnsanlar harekete geçip geçmemeye karar verirken maddi, manevi, kişisel ve sosyal faktörleri kullanırlar. Ancak alınan bu kararlar her zaman rasyonel olmayabilirler. Göç davranışı, mevcut

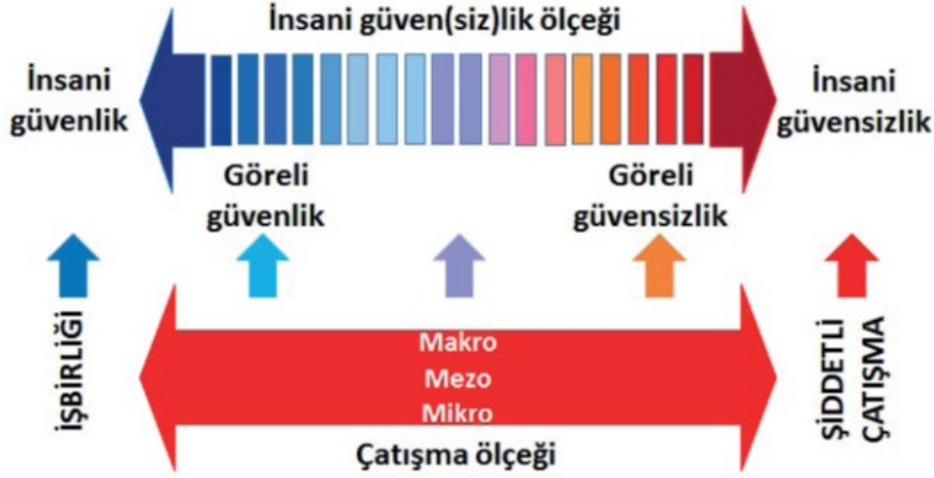

kaynakların sınırlılığına bağlı olabileceği gibi maddi ve manevi güvensizliklere de dayanabilir (Sirkeci, 2006). Örneğin bu güvensizlikler, savaş ve silahlı tehditler gibi olabileceği gibi toplum/mahalle baskısı, eşitsizlik, belirsizlik, gerginlik ve düşmanlık gibi farklı şekillerde de ortaya çıkabilir (Sirkeci, 2009).

Modele göre göç, belirsizlik varsayımlarına dayanan dinamik bir süreçtir. Bu nedenle çatışma düzeylerinin ve bireylerin yaşadığı sorunların değerlendirilmesi gerekmektedir (Sirkeci, Utku, Yüceşahin, 2019). Bu modele göre bireylerin sahip olduğu güçlü güvenlik duygusu göç etme isteğini yaratan temel faktördür (Sirkeci ve Cohen, 2015; Sirkeci, 2009). Bu algı, göç etme veya etmeme kararında belirleyici olarak değerlendirilir. Dolayısıyla insanların güvenlik duygusu ile göç kararı arasında bir ilişki olduğu varsayılmaktadır. Göç süreci göç niyeti olan kişinin bilgisine, sosyal ilişkilerine ve ekonomik kaynaklara erişimine bağlıdır. Çoğu durumda bireyler göçle ilgili ihtiyaç duydukları bilgiyi yakın çevrelerindeki göç deneyimi yaşayan akraba ve tanıdıklarından sağlar. Bunun yanında bireyin göç etme kararı almasında ekonomik imkanlarının önemli olduğu belirtilebilir. Bu nedenle, daha fazla kaynağa sahip bireylerde göç etme eğiliminin daha yaygın olduğu bilinmektedir (İnce, 2019).

Cohen ve Sirkeci (2011), ortaya koydukları modelde çatışma ve güvensizlik algısının belirleyici temel kavram olduğunu belirtirler. Kişinin yaşadığı çatışma ve gerilimler insanların ülke sınırları içinde veya sınırları aşarak hareket etmelerini sağlamaktadır. Göç öncesi süreçte birey ve grup düzeyinde çeşitli çatışmalar ve baskılar yaşanabilir. Bu güçlükler ve sınırlılıklar insanları bir yerden başka bir yere göç etmeye motive eder. Bu nedenle göç etme eğilimi, sadece daha iyi iş veya daha verimli topraklar gibi ekonomik ve maddi nedenlerle değil, aynı zamanda çatışma ve güvensizlik algısının varlığından da kaynaklanabilir (Sirkeci, Utku, Yüceşahin, 2019). Çatışmalar, mikro, mezo ve makro olmak üzere farklı düzeylerde ortaya çıkabilir (Sirkeci, 2009). Örneğin, devletler arasındaki gerilim ve çatışmalar makro düzeydeki çatışmalar olarak değerlendirilebilirken, otokratik yönetimli devletlerin etnik, dini, grup veya siyasi gruplar arasındaki çatışmalar mezo ve makro düzey çatışma olarak adlandırılabilir. Aile ve aile üyeleri arasındaki farklılıklar sonucu ortaya çıkan çatışmalar mikro düzeydedir.

Çatışma ve göç kültürü modelinde insani güvenlik düzeyi, çatışma derecesi ile insani güvensizlik arasındaki ilişki ele alınmaktadır (Bkz. Şekil 1). Şekil 1'de bir uçta çatışmasızlık ve insani güvenlik durumu bulunurken, diğer uçta çatışmanın neden olduğu insani güvensizlik yer alır. Bireyler, yaşanan/ algılanan çatışma ve kendilerini güvende veya güvensiz hissetme düzeylerine bağlı olarak farklı tepkiler verebilirler. Bu model, göçün çatışma ve güvensizlik kavramlarının bir sonucu olarak yaşandığını ortaya koyar. Ayrıca modele göre göç, huzursuz ve emniyetsiz bir ortamdan kaçma motivasyonuna dayanan (Cohen ve Sirkeci, 2011), yer değiştirme ile sınırlı olmayan sürekli yer değiştirilmesi sürecini ifade eder. İnsanlar yeni bir yerde huzursuz ve rahat hissetmedikleri zaman geri dönebilir veya farklı bölgeye/coğrafyaya göç edebilirler (Sirkeci, 2009; Cohen ve Sirkeci, 2011; Sirkeci, Utku ve Yüceşahin, 2019).

Şekil 1. Çatışma ve göç kültürü modeli (Sirkeci, Utku ve Yüceşahin, 2019).

Sonuç olarak, kişinin bir yerde yaşadığı çatışma, güvensizlik algısına neden olmakta ve bu da göç/hareketliliği başlatmaktadır. Bu algının göçün tüm aşamalarını etkilediği varsayılır. Bireyin köken grubunda yaşadığı çatışma yoğunluğu, göç sürecini ve sonrasını da etkilemektedir. Maddi ve/veya maddi olmayan kaynaklara dayalı çatışmalardan kaynaklanan güvensizlik algısı, göç sürecinde artıp azalabilir. Bu algı bazen yeniden yer değiştirmeye veya geri dönmeye neden olabilmektedir. Göç/hareketlilik hangi nedenden kaynaklanırsa kaynaklansın insanların huzur ve esenlik arayışı ile çeşitli düzeylerde karşılaştıkları ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlar arasında güçlü bir bağlantı bulunmaktadır. Dolayısıyla göç sürecinde uygulanacak yasa ve sağlanacak desteklerin bireylerin ve toplumun yaşamına olumlu etkileri olacağı söylenebilir. Oluşturulacak sosyal politikalar, göç eden bireylerin karşılaştıkları problemlerin çözümüne katkıda bulunarak, uzun vadede sosyal bütünleşmeyi toplumsal refahı güçlendirebilir.

4. Kültürleşme ve Uyum

Göç, kültürel ortamda yaşanan değişiklikleri ifade etmektedir (Xie, Chen ve Wei, 2023). Bu nedenle günümüzde göç süreci sonucu farklı grupların birlikte yaşaması, üzerinde çalışılması gereken önemli konuların başında gelmektedir. Kültürleşme konusunda ilk çalışmalar, antropologların yerli ve Batı kültürlerinin temasıyla kültürel değişimlere odaklanmasıyla başlar ancak psikologların kültürleşme konusundaki bireysel süreçlere olan ilgisi zamanla artmıştır (Güngör, 2014). Kültürleşme kavramı sosyal psikoloji alanında çalışılan önemli konulardan biridir. Kültürleşme farklı grupların karşılaşmasıyla yaşanan bir etkileşim sürecidir ve sonucunda hem yeni gelen hem de ev sahibi gruplarda birey ve/veya grup düzeylerinde değişim görülmektedir. Kültürleşme sürecinde, insanların yanı sıra kültürel unsurlar, araçlar ve kurumlar da değişime uğrar. Yeni gelenler yeni gruplarına nasıl uyum sağlamak istedikleri konusunda belirli tercihlere sahip olabilirler, ancak ev sahibi grubun da bu kültürleşmeye izin verme veya kolaylaştırma açısından bir rol oynadığı da bir gerçektir. Bu nedenle kültürleşme ele alınırken, kültürleşme tercihlerinin hem yeni gelenler hem de ev sahibi grubun üyelerini içerdiğini belirtmek önemlidir (Esses, 2018). Farklı kültürleşme modelleri olmasına rağmen en fazla bilinen ve kullanılan kültürleşme modeli Berry'nin oluşturduğu modeldir. Bu modelde yeni gelen kişilerin miras kimliklerini ve kültürlerini sürdürme (kültürün sürdürülmesi arzusu)

ve miras kimliklerini ve kültürlerini paylaşmayanlarla temas kurma isteğine (temas kurma arzusu) ilişkin tercihlerine göre asimilasyon, bütünleşme, ayrılma ve marjinalleşme olarak adlandırılan dört kültürleşme stratejisi oluşur (Berry, 2010). Yeni gelenler kültürel miraslarını sürdürmek istemeyip ev sahibi toplumla ilişki kurmak istediklerinde, benimsenen kültürleşme stratejisi asimilasyondur. Öte yandan, yeni gelenler kültürel miraslarını sürdürmek istedikleri halde ev sahibi grupla ilişki kurmak istemedikleri zaman, benimsenen kültürleşme stratejisi ayrılmadır. Yeni gelenler hem kültürel miraslarını sürdürmekle hem de ev sahibi toplumla ilişki kurmayla ilgilendiklerinde benimsenen kültürleşme stratejisi bütünleşmedir. Son olarak, yeni gelenler kendi kültürel gruplarıyla veya ev sahibi grupla ilişki kurma konusunda ilgi duymadıklarında veya bu ilişkileri sürdürmediklerinde, benimsenen kültürleşme stratejisi ise marjinalleşmedir (Sam, 2006). Yeni gelen bireylerin ev sahibi grubun temas kurma ve alıcı toplumun kültürüne dahil olma fırsatları, olumlu gruplar arası ilişkileri teşvik etme eğilimindedir ve zamanla artabilecek daha fazla temas arzusuna yol açabilir. Bu nedenle bireyin tercih ettiği kültürleşme tercihlerinin duruma bağlı olarak ve zaman içinde değişiklik gösterebildiği söylenebilir (Asendorpf ve Motti-Stefanidi, 2017). Göçle bağlantılı yaşanan bu süreç, kısa veya uzun süreli hatta kuşaklar boyunca devam eden değişimlere yol açabilir (Şeker, 2015, s.11; Bilge-Zafer, 2016).

Berry'nin modeli kültürel uyum ölçütleri, kültürel uyum ile ilişkilendirilen sonuçlar arasındaki nedensel bağlantının belirsizliği gibi konularda eleştirilmiştir (Brown ve Zagefka, 2011). Ayrıca, yeni gelenlerin ev sahibi grupla ve kendi kültürel gruplarıyla nasıl ilişki kuracaklarını seçmekte her zaman özgür olmadıkları da bilinen bir gerçektir (Sam, 2006). Etkileşimli kültürleşme modelinde (Bourhis vd., 2009) ise Berry'nin modelindeki eksikliklerin giderildiği görülmektedir. Etkileşimli kültürleşme modelinde sürece yalnızca yeni gelenlerin grubunun kültürleşme yönelimini değil, aynı zamanda ev sahibi grubun kültürleşme tercihlerini de dahil etmiştir (Berry, 2010). Modelde, ev sahibi grubun üyelerinin karşı karşıya olduğu iki ana soru, yeni gelenlerin kültürel miraslarını sürdürmelerini kabul edilebilir bulup bulmadıkları ve ev sahibi topluma katılmalarını kabul edip etmedikleridir. Eğer ev sahibi toplum üyeleri bu iki soruya da olumlu cevap verirse, onların kültürleşme tercihlerinin bütünleşme olduğu söylenebilir. Ev sahibi grup üyeleri yeni gelenlerin ev sahibi topluma katılmasını istemiyorsa, ancak onların miras kültürlerini sürdürmelerini istiyorlarsa, onların kültürleşme tercihleri ayrımcılıktır. Ev sahibi toplum üyeleri yeni gelenlerin ev sahibi kültüre katılmasını istiyor ve kendi miras kültürlerini sürdürmelerini istemiyorsa, onların kültürleşme tercihleri asimilasyondur. Ev sahibi grup üyeleri yeni gelenlerin ne kendi kültürlerine katılmasını ne de onların kendi miras kültürlerini sürdürmelerini istemiyorsa, o zaman ya dışlama ya da bireycilik ortaya çıkmaktadır. Dışlama, göçün engellenmesi gerektiği inancının bir yansıması olarak değerlendirilirken bireycilik yönelimi, yeni gelenlerin bireyler olduğu ve kişisel özelliklerine göre bireysel olarak davranılması gerektiği inancını yansıtmaktadır (Bourhis vd., 2009). Özetle Bourhis ve arkadaşları (2009), hem yeni gelenlerin hem de ev sahibi grubun kültürleşme tercihlerinin birlikte ele alınması gerektiğini öne sürmektedir. Bir göçmen grubun kültürleşme tercihleri, ev sahibi toplumun tercihleriyle uyduğunda, grupların uyumlu olduğu düşünülmektedir. Bunun aksine, bir göçmen grubun kültürleşme tercihleriyle, ev sahibi grubun tercihleri uyumadığında veya kısmen uyduğunda, grupların uyumsuz olduğu düşünülmektedir. Bourhis ve arkadaşları (2009), kültürleşme tercihlerinde gruplar arasında yaşanan uyumsuzlukların, yeni gelen grup üyeleri arasında iletişim bozuklukları, ayrımcı davranışlar ve kültürel uyum stresi gibi sorunlu veya çatışmalı ilişkisel sonuçlara yol açtığını öne sürmektedir (Brown ve Zagefka, 2011). Ayrıca göç alan ev sahibi toplumdaki bireylerin

yeni gelenlerin kültürel uyum sağlamalarına ilişkin farklı görüşlere sahip olabilirler ve aynı zamanda farklı göçmen gruplarına karşı farklı kültürleşme tercihlerini benimseyebilirler (Bourhis vd., 2010).

Uzun süre kültürleşme sürecinde yalnızca ülke dışından gelen kişiler ve gruplar arasında gözlemlenen değişikliklere odaklanılmıştır. Ancak, ülke içinde yer değişikliği ile göç eden bireylerin de kültürleşme sürecini yaşadıkları bir gerçektir. Uygulanan sosyal politika ve programlar, sağlanan desteklerle iç göçle bir yere yeni gelenlerin ve ev sahibi grubun kültürleşme süreci olumlu yönde etkilenebilir, sosyal adaleti sağlayabilir ve tarafların yaşam kalitesini arttırabilir (Bilge-Zafer, 2016).

Bireylerin uyum sürecinde sağlık, sosyal, kültürel, ekonomik birçok alanda yeni davranışlar, beceriler ve yeterlilikler geliştirme zorunluluğu kaçınılmazdır (Şeker, 2015, s.15). Genel olarak bu süreçte hem ülke içinden hem de ülke dışından gelen kişiler hukuki, ekonomik ve kültürel/sosyal üç temel ölçütte değerlendirilir. Aslında iç göç aynı ülke içinde gerçekleştiği için hukuki ölçüt kendiliğinden sağlanmış olur. İkincisi, kişinin kendisi ve ailesi için sürdürülebilir bir gelecek sağlayabilmesi, yeni geldiği yerin standartlarına uygun bir maliyetle yaşamını sürdürebilmesi, bir işe sahip olması ekonomik ölçütü anlatmaktadır. Son olarak, kültürel/sosyal ölçüt ise kişinin, ayrımcılık/dışlanma korkusu yaşamadan, yeni geldiği yerde kültürel ve sosyal bağlar kurabilmesini ve katkı sağlayabilmesini ifade eder (Karasu, 2016).

Ekonomik ve sosyal ölçütlerin başarısında göç eden kişinin bireysel çabaları kadar ev sahibi grubun yeni gelenleri kabulü de önemli bir rol oynar. Bireyler ve gruplar; göç ettikleri yerin beklentilerine uygun bir şekilde yaşamlarını yeniden düzenleyerek uyum sağlamaya çabalarlar (Saygın ve Hasta, 2018, s.306). Uyum süreci çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu için başa çıkma, stres ve kültürel öğrenme kuramları temel alınarak açıklanır. Uyum birey ve grup düzeyinde (demografik, sosyal, ekonomik, kültürel, siyasi, dönüşümler) ele alınabilir. Birey düzeyinde uyum, psikolojik uyum ve sosyo-kültürel uyum olarak incelenir. Kültürleşme sürecinde bireyin yaşadığı stresle başa çıkma yeteneği psikolojik uyum olarak tanımlanırken bireyin kişilik yapısı temel bir belirleyicidir. Aslında bu genel uyumun duygusal yönüdür, yaşanan değişikliklerle ilişkili depresyon, genel ruh sağlığı sorunlarıyla ilişkilidir. Bireyin algıladığı kişisel ve kültürel kimliğini, iyi bir ruh sağlığını ve yeni yaşamından memnun olması gibi psikolojik sonuçları psikolojik uyum olarak ifade edilir. Kültürel öğrenme teorisine dayanan, uyumun davranışsal yönü ise sosyo-kültürel uyumdur (Şeker, 2015, s.16). Sosyo-kültürel uyum, kişinin günlük yaşamda karşılaştığı güçlüklerle ilişkilendirilir. Özellikle kişinin ev sahibi grubun dilini bilmesi veya öğrenmesi, kültürel öğrenmeyi kolaylaştırır ve sosyo-kültürel uyumunu kolaylaştırır. İç ve dış tüm göç süreçlerinde, demografik değişkenler (etnik köken, din, sosyoekonomik durum, yaş, cinsiyet), göç süreciyle ilgili faktörler (göçün gönüllü veya zorunlu olması, göç yaşı, yerleşim süresi), gidilen yerleşim alanının özellikleri (sosyopolitik durum, ulusal politikalar, etnik yapı) ve göçmen deneyimlerinin (algılanan ayrımcılık, kültürel benzerlik) etkili olduğu uyum ve kültürleşme arasındaki ilişki incelendiğinde görülmektedir (Xie, Chen ve Wei, 2023). Bu nedenle yeni gelen kişinin, ev sahibi toplumda karşılaştığı zorluklarla başa çıkma çabasının kendi sosyokültürel ve demografik özelliklerine göre farklılaştığı söylenebilir. Göç sürecinde, bireyler sosyal destek ağlarını kaybedebilirler ve bu stres faktörlerine maruz kaldıkları için psikolojik sağlıkları ve psikolojik refahları olumsuz etkilenebilir (Pyakuryal, vd., 2011). İç göçte kişilerin genel olarak dil ve kültürel bağları çok fazla değişmemekle birlikte asıl sosyal destek ağlarında kayıplar yaşamaktadırlar (Xie, Chen ve Wei, 2023). Bu kişiler ayrıca yeni geldikleri yerde istedikleri konuma ulaşamamanın eksikliğini

hissedebilirler. Bu yaşananlarda kişinin yeni yerde toplumsal uyumunu engelleyebilir (Demir ve Yazgan, 2019; Xie, Chen ve Wei, 2023). Bu nedenle, dış göçte olduğu gibi iç göçten yoğun olarak etkilenen yerlerde de, destek mekanizmalarının oluşturulması, tarafların uyumu artıracağı ve yaşamlarını kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

5. Materyal ve Yöntem

Bu araştırma, göç olgusunu sosyal psikolojik açıdan inceleyen bir derleme çalışmadır. Öncelikle, kültürleşme ve uyum gibi göçle ilgili temel kavramları anlamak amacıyla kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Elde edilen kaynaklar son yıllarda yayınlanmış güncel çalışmalara dayanmaktadır.

Çalışmanın bir diğer aşamasında, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2018-2023 yılları arasındaki nüfus ve göç istatistikleri incelenmiştir. Bu veriler, ülkemizdeki iç göç hareketlerinin özelliklerini anlamak için kullanılmıştır. Verileri analiz ederken göç eden nüfusun özellikleri ve göç nedenleri gibi faktörler göz önünde bulundurulmuştur. Elde edilen bulgular, göç çatışma modeli ve kültürleşme teorileri ışığında yorumlanmıştır. Böylece Türkiye'deki iç göç olgusunun sosyal ve psikolojik boyutları değerlendirilmiştir.

6. Bulgular ve Tartışma

Çalışmada TÜİK'in son beş yıllık iç göç verileri (Tablo 1) değerlendirilmiştir. Türkiye nüfusunun 2023 yılında 85.372.377 kişi olduğu görülmüştür. Türkiyede son beş yıllık verileri incelendiğinde yıllara göre iç göçün artarak sürdüğü görülmektedir. Ancak 2023'te yaşanan göçün son on yılın en yüksek oranlarına ulaştığı görülmektedir. Bu durumu özellikle 2023 yılında yaşanan depremle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Kentlere göçün pandemi döneminde de devam ettiği ancak son üç yıldır arttığı gözlenmiştir.

Tablo 1. Cinsiyete göre iller arası göç eden nüfus ve oran (TÜİK, 2024)

Dönem	İller arası göç eden nüfus		
	Toplam	Erkek	Kadın
2018-2019	2 806 123	1 364 132	1 441 991
2019-2020	2 258 726	1 100 960	1 157 766
2020-2021	2 777 797	1 318 754	1 459 043
2021-2022	2 791 156	1 336 099	1 455 057
2022-2023	3 450 953	1 653 782	1 797 171

Türkiye'de yaşanan son beş yıllık iç göç süreci cinsiyete göre değerlendirildiğinde kadınların daha fazla göç ettikleri gözlenmiştir. Yaş değişkenine göre değerlendirildiğinde ise 15-29 yaş arasında daha fazla hareketlilik yaşandığı gözlenmiştir. Bu durumun eğitim amaçlı göçle ilgili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca 65 yaş üstü hareketliliğinde pandemi süresince yüz binin altına indiği fakat sonrasında yüz binin üstünde seyrettiği ortaya konulmuştur. Bu durumun emeklilik sonrası geri dönüşle ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Türkiye'de yaşanan son beş yıllık göç etme nedenleri incelendiğinde ise kişilerin aile fertlerinden birine bağımlı olarak yaşanan göçün en yaygın neden olduğu gözlenmiştir. Bunu daha iyi konut ve yaşam koşulları, eğitim, tayin, yeni işe başlama ve medeni durum değişikliği/ ailevi nedenler için göç nedenleri izlemektedir (TÜİK, 2024). Türkiye'de bağımlı göçün en önemli göç nedeni olduğu görülmektedir. Ancak bağımlı göç olarak tanımlanan göç nedeninin kapsamı oldukça geniştir. Bağımlı göçün içinde, farklı nedenler ile bulunduğu ili değiştiren aile

üyelerinden birine bağlı olarak göçe katılanlar bulunmaktadır. Örneğin, iş veya farklı eğitim nedenleri ile ilini değiştiren bir kişiye bağlı olan bir aile yakını bu geniş başlık altında değerlendirilebilir (Işık, 2009).

Çatışma ve Göç Kültürü Modeli'ne göre, bireylerin göç kararları çoğunlukla yaşadıkları çatışma ve güvensizlik algılarına dayanmaktadır. Türkiye'deki iç göç verileri incelendiğinde, özellikle deprem gibi doğal afetler sonrasında güvensizlik ve çatışma algısının arttığı, bu durumun insanları daha güvenli ve stabil bölgelere taşınmaya ittiği görülmektedir. Ayrıca, ekonomik ve sosyal çatışmalar da göçü tetikleyen önemli faktörler arasında yer almaktadır. Bu çatışmalar, özellikle iş ve eğitim fırsatlarının peşinde olan genç nüfus için daha belirgin hale gelmektedir.

Göç eden bireyler ve aileler, yeni yerlerde kültürel uyum sürecine girerler. Bu süreç, Berry'nin kültürleşme modeli çerçevesinde değerlendirildiğinde, göç edenlerin ev sahibi toplumla ilişkiler kurma ve kendi kültürel miraslarını sürdürme tercihlerine bağlı olarak dört farklı uyum stratejisi (asimilasyon, bütünleşme, ayrılma, marjinalleşme) gösterir. Türkiye'deki iç göç verileri, özellikle genç ve eğitim amaçlı göç edenlerin bütünleşme stratejisini benimseme eğiliminde olduklarını ortaya koymaktadır. Bu bireyler hem kendi kültürel kimliklerini korurken hem de yeni sosyal çevrelere uyum sağlama çabası içindedirler.

Türkiye'deki iç göç süreci, kadınların ve genç nüfusun daha fazla hareketliliğe sahip olduğunu göstermektedir. Bu durum, eğitim ve iş olanakları gibi faktörlerle doğrudan ilişkilidir. Ayrıca, 65 yaş üstü nüfusun pandemi sonrası artan hareketliliği, emeklilik sonrası yaşam tercihlerinin de göç üzerindeki etkilerini vurgulamaktadır.

Göç nedenleri arasında ailevi bağlılıkların ön planda olduğu, bunu daha iyi yaşam koşulları, eğitim ve iş bulma gibi nedenlerin takip ettiği görülmektedir. Çatışma ve Göç Kültürü Modeli'ne göre, bu nedenler bireylerin yaşadıkları çatışma ve güvensizlik algılarıyla yakından ilişkilidir. Özellikle ekonomik ve sosyal çatışmalar, bireyleri mevcut yaşam koşullarını terk etmeye ve daha iyi olanaklara sahip bölgelere göç etmeye itmektedir.

Özetle Türkiye'de iç göçün son yıllarda artarak devam ettiği görülmektedir. Bu veriyi göç çatışma modeline göre değerlendirebiliriz. Kişilerin yaşadıkları yerde psikolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel çatışmalar yaşadıkları ve bunların bir sonucu olarak yer değiştirdikleri ifade edilebilir. Kişilerin yaşadığı göç sürecinde etkili olan nedenler arasında ailevi nedenlere bağlı hareketliliğin yoğun olduğu, bunu daha iyi yaşam koşullarına isteme, eğitim ve işe başlama gibi nedenlerin izlediği gözlenmiştir. Bu grupların sağlık, eğitim, çalışma gibi ihtiyaçlarının karşılanması yeni geldikleri ve belirli süre yaşamak zorunda oldukları yerlerde hem gelenler hem de ev sahibi grup açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu hareketliliğinde kişilerin ülkelerinde yaşadıkları çatışma ve güvensizlikle ilişkili yaşadığı ifade edilebilir.

Sonuç

Bu çalışma, Türkiye'de yaşanan iç göç olgusunu çatışma ve göç kültürüne göre analiz etmeyi amaçlamaktadır. Türkiye zengin sosyal, kültürel ve tarihi bir geçmişe sahip bir ülke olmasına rağmen özellikle son iki yıldır çeşitli nedenlerle yoğun insan hareketliliği yaşamaktadır. İstatistiksel veriler incelendiğinde sosyal, ekonomik faktörlerin yerleşiklerin gönüllü veya zorunlu olarak göç etmesine neden olduğu görülmektedir. Bu nedenlerle ülkenin kültürel ve sosyoekonomik yapısının da hızla yaşanan göç sürecinden etkilendiği ve değiştiği söylenebilir. Bireyler, farklı alanlarda yaşadıkları çatışma ve güvensizlikler nedeniyle varolan sosyal ağlarını kullanarak yerleşik oldukları yeri terk ederek hareketlilik yaşamaktadır. Bu süreç, çatışma ve

göç kültürü (Sirkeci ve Cohen, 2016) modeliyle ve sıklıkla dış göçle gelenlerde kullanılan kültürleşme kavramıyla değerlendirilmiştir. Modelde, göç kişinin kendi tercihi olarak değil, yaşadığı çatışmalar ve algıladığı güvensizlikle ilişkili bir karardır. Bu nedenle göç edenlerin genellikle rasyonel ve kesin olmayan algılarına ve duyduklarına dayanarak göç kararı verdikleri vurgulanmaktadır. Göç nedenleri ekonomik faktörlerden çatışmalara, hayallerin peşinden gitmekten kimlik ve tehditlere uzanan geniş bir yelpazede olabilir. Göç çatışma modeli, göçün temel sebeplerini, çatışmaları ve göç edenlerin uyum süreçlerini açıklamaktadır. Bu modelin, Türkiye’de yaşanan iç göç olgusunu anlamak ve analiz etmek için uygun bir çerçeve sunduğu düşünülmektedir. İnsani güvensizlik algısı göç etme eğiliminin altında yatan önemli bir faktördür. Kişinin göç edip etmeyeceği, göçün yoğunluğu ve hızı çatışmanın yol açtığı güvensizlik algısının düzeyine göre şekillenir. Kişi yaşadığı çatışmanın yoğunluğu ve niteliğine uygun olarak birey ve grup düzeyinde güvensizlik algılayabilir.

Kişinin göç sürecinde ailesinin kaynaklarını kullandığı bilinmektedir. Kişinin ve yakınlarının sahip olduğu maddi kaynaklar, göç edecek bireylerin hareket etme olasılığını arttırmaktadır (Sirkeci ve Cohen, 2015). Göç, bireylerin tek başına karar vermediği, birçok faktörün etkisiyle gerçekleşen bir olgudur. Göç eden insanlar, sonrasında yeni eşitsizliklerle başa çıkmak zorunda kalabilirler. Göç sonrasında kültürel ortaklıklar aracılığıyla kişilerin aidiyet duyguları güçlendirebilir, yeni iş olanakları ve güvenlik ortamı sağlanabilir (Khattab vd., 2010). Ancak, kişinin göç ettiği bölgedeki görece düşük ücretler ve göçün tarıma dayalı yerel bilgi sistemlerini zayıflatması gibi etkiler de dikkate alınmalıdır (Greiner ve Sakdapolrak, 2013). Ayrıca, göçle birlikte kadın-erkek eşitsizliğinin artabileceği ve yeni gerilim alanlarının oluşabileceği görülmüştür (Zhang, Yi ve Ha, 2009). Kısaca göçün bir bölgenin refahına katkı sağlayabileceği gibi oranın bekasını da tehlikeye atabileceği ve sosyal adaleti de bozabileceği görülmektedir (Nazeer, Alam ve Fatima, 2021). Bu nedenle göçün etkilerine bağlı olarak göç politikaları ve sosyal politikalar temelinde çözüm adımlarının atılması gerekmektedir.

Çatışma ve göç kültürü modeline göre, bir kişinin göç etme kararı kişisel ve ailenin geçmiş göç deneyimlerine dayanmaktadır (Göktuna ve Sirkeci, 2019:3). Kişi çatışmaların neden olduğu güvensizlik algısından kaçınmak için göç etmeyi tercih eder. Göçün sürekliliği ise göç kültürü kavramıyla açıklanabilir. Göç karmaşık ve çok boyutlu bir süreçtir ve çatışmanın göç etme eğilimini etkilemektedir. Model, göç sürecinin insani güvenlik arayışıyla ilişkili olduğunu ve bu arayışın göçün temel motivasyonu olduğunu vurgulamaktadır. Bu model, göç alanında yapılan çalışmalara katkıda bulunarak göçün sosyal psikolojik boyutlarını da anlamamıza yardımcı olabilir. İç göç sürecinde, göç edenlerin ev sahibi topluma uyum sağlaması önemlidir. Uyum süreci, birey düzeyinde psikolojik uyum ve sosyo-kültürel uyum olmak üzere iki boyutta ele alınabilir. Kentsel bölgelere göç eden birey ekonomik, sosyal ve fiziksel uyumda zorluklar yaşayabilir (Manavgat ve Saygılı, 2016). Gelişmekte olan Türkiye gibi yerlerde iç göç bölgeler arası ekonomik ve sosyal eşitsizliklerin bir sonucu yaşanmaktadır. Ancak iç göç hareketi yaşanan yerdeki zaten sınırlı olan ekonomik ve sosyal yapıda daha fazla daralmaya yol açabilir. Üstelik göç eden bireyler yeni gittikleri yerlerde de ekonomik, eğitim, sağlık, güvenlik, barınma ve beslenme gibi konularda dezavantajlı konumda olabilirler. Türkiye'deki iç göç dinamikleri, çatışma ve göç kültürü modeli ile kültürleşme ve uyum süreçleri çerçevesinde ele alındığında, bireylerin ve ailelerin göç kararlarının çoğunlukla çatışma ve güvensizlik algılarına dayandığı ve bu süreçte kültürel uyum stratejilerinin önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Göç sürecinin her aşamasında, sosyal, ekonomik ve kültürel faktörlerin etkileşimi, bireylerin ve toplumun yaşam kalitesini artıracak politika ve desteklerin şekillendirilmesinde kritik öneme

sahiptir. Bu bağlamda, göç politikalarının, bireylerin güvenlik ve uyum ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanması gerekmektedir.

Göç süreci, sıklıkla kültürleşme ve uyum gibi sosyal psikolojik kavramlarla da ilişkilendirilmiştir. Bu kavramlar, kişinin ve toplumun göç deneyimlerini ve sosyal-psikolojik etkileşimlerini anlamak için önemlidir. Türkiye’de yaşanan iç göç olgusunda kültürleşme kavramının farklı grupların temasında, bu etkileşimin kültürel-sosyoekonomik etkilerini anlamak ve toplumsal uyumu kolaylaştırmak için önemli olduğu düşünülmektedir. İç göç sürecinde, göç eden bireylerin ev sahibi topluma psikolojik ve sosyo-kültürel uyum sağlaması, hem bireylerin hem de toplumun genel yaşam kalitesinin artmasında önemli bir etkidir. Kişi göç ve kültürleşme sürecinde bir takım psikolojik değişiklikler yaşamaktadır. Sosyo-kültürel uyum, göçmenlerin günlük hayatta karşılaştıkları zorluklarla başa çıkabilme yetilerini ve yeni kültürel çevreye adaptasyonlarını kapsamaktadır. Dolayısıyla, sosyo-kültürel uyum, yalnızca bireyin refahı için değil, aynı zamanda toplumsal bütünleşme ve uyum için de önemli bir bileşen olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, göç sürecini ve kültürleşmeyi anlayarak, göç edenlerin ve ev sahibi toplumun karşılıklı uyumunu sağlayacak politikaların geliştirilmesi büyük bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır.

İç göçle yeni gelenlerin ev sahibi toplumda karşılaştığı güçlüklerle başa çıkma çabaları bireysel özelliklere bağlı olarak farklılık gösterebilir. Bu nedenle, bu kişilerin desteklenmesi ve uyum sürecinin kolaylaştırılması önemlidir. Özellikle yoğun iç göç alan bölgelerde, göçmenlere destek mekanizmalarının oluşturulması sosyal uyumun sağlanmasını destekler. Bu sayede göçmenlerin ev sahibi topluma uyum sağlaması kolaylaşırken, ev sahibi toplum da kültürel çeşitlilikten kaynaklanan zenginlikten faydalanabilir. Ayrıca, toplumun refahı ve kalkınması için göçmenlerin potansiyellerinin değerlendirilmesi ve istihdam olanaklarının sağlanması da gerekmektedir. Sonuç olarak, Türkiye’de yaşanan iç göç olgusu, farklı nedenlerle gerçekleşen ve sosyal, ekonomik ve siyasi faktörlerin birbirini etkilediği karmaşık bir süreçtir. Bu nedenle, çatışma ve göç kültürü modeli ve kültürleşmenin, bu süreci analiz etmek ve derinlemesine anlamak için önemli bir teorik çerçeve sunduğu düşünülmektedir. Türkiye’nin kültürel ve sosyoekonomik yapısını etkileyen göç, üzerinde disiplinler arası çalışılması gereken önemli bir konudur. Bu çalışma, Türkiye’de iç göç olgusunu anlamak ve ilgili kuramları uygulamak için bir temel sağlamaktadır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda göçün etkilerini ayrıntılı olarak incelenmeli ve ülkenin sosyal ve kültürel dinamiklerine odaklanılmalıdır. Ancak bu şekilde, iç göç sürecinin yönetimi ve tarafların uyumu için daha etkili politikalar ve programlar geliştirilebileceği düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Abadan-Unat, N. (2002). *Bitmeyen göç: Konuk işçilikten ulus-ötesi yurttaşlığa*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Adıgüzel, Y. (2016). *Göç Sosyolojisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Asendorpf, J. B., & Motti-Stefanidi, F. (2017). A longitudinal study of immigrants’ peer acceptance and rejection Immigrant status, immigrant composition of the classroom, and acculturation. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 23, 486–498.
- Bahar, O. & Korkmaz Bingöl, F. (2010). Türkiye’de iç göç hareketlerinin İstihdam ve İşgücü Piyasalarına Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 43-61.

- Bell, M., Charles-Edwards, E., Ueffing, P., Stillwell, J., Kupiszewski, M. & Kupiszewska, D. (2015). Internal migration and development: Comparing migration intensities around the world. *Population and Development Review*, 41, 33-58.
- Berry, J. W. (2001). A psychology of immigration. *Journal of social issues*, 57(3), 615-631.
- Berry, J. W. (2010). Mobility and acculturation. İçinde Stuart C. Carr (Ed.), *The psychology of global mobility* (193-210). New York: Springer
- Bourhis, R. Y., Montreuil, A., Barrette, G., & Montaruli, E. (2009). Acculturation and immigrant/host community relations in multicultural settings. In S. Demoulin, J. P. Leyens, & J. Dovidio (Eds), *Intergroup misunderstanding: Impact of divergent social realities* (pp. 39–61). New York: Psychology Press.
- Bourhis, R. Y., Montreuil, A., El-Geledi, S., Harvey, S.-P., & Barrette, G. (2010). Acculturation in multiple host community settings. *Journal of Social Issues*, 66, 780–802.
- Brown, R., & Zagefka, H. (2011). The dynamics of acculturation: An intergroup perspective. *Advances in Experimental Social Psychology*, 44, 129–184.
- Bilge-Zafer, A. (2016). Göç çalışmaları için bir anahtar olarak “kültürleşme” kavramı. *UÜ. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(30), 75-92.
- Bostan, H. (2017). Türkiye’de iç göçlerin toplumsal yapıda neden olduğu değişimler, meydana getirdiği sorunlar ve çözüm önerileri. *Coğrafya Dergisi*, (35), 1-16.
- Castles, S. (2013). The forces driving global migration. *Journal of Intercultural Studies*, 34, 122–140.
- Charles-Edwards, E., Bell, M., Bernard, A., & Zhu, Y. (2019). Internal migration in the countries of Asia: Levels, ages and spatial impacts. *Asian Population Studies*, 15(2), 150-171.
- Kaynaklar APA 7 kuralına göre yazılmalıdır.
- Cohen, J. H. (2004). *The culture of migration in southern Mexico*. Texas: University of Texas Press.
- Cohen, J. H. & Sirkeci, İ. (2011). *Cultures of migration: The Global Nature of Contemporary Mobility*. USA: University of Texas Press.
- Cohen, J. H. & Sirkeci, I. (2016). Migration and insecurity: rethinking mobility in the neoliberal age. In Routledge eBooks (pp. 96–113). <https://doi.org/10.4324/9781315657417-8>.
- Çağlar, T. (2018). Göç çalışmaları için kavramsal bir çerçeve. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), 26-49.
- Çelik, N. & Murat, G. (2014). Türkiye’de iç göç sorununa yeni bir yaklaşım: Stratejik iç göç yönetimi. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, 25 (76), 1-23.
- Demir, S. A. & Yazgan, P. (2019). Göç çatışma modeli temelinde hedef ülkedeki güvensizlik algısına yönelik analitik bir çerçeve: Göçmen destek grupları, pozitif psikolojik ve sosyal sermaye. *Göç Dergisi*, 6(2), 229-248.
- Eliçalışkan, M. (2021). Coğrafya Dünyası. (19.06.2023). <https://www.cografya.gen.tr/tr/Hakkari/>
- Elma, F. & Şahin A. (2015). Suriye’den Türkiye’ye göç ve açığa çıkan temel sorun alanları. *Turkish migration conference 2015 Selected Proceedings* içinde (s.430-439). London: Transnational Press London.
- Esses, V. M. (2018). Immigration, migration, and culture. In *Oxford research Encyclopedia of psychology*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190236557.013.287>.
- Gui, Y., Berry, J. W., & Zheng, Y. (2012). Migrant worker acculturation in China. *International Journal of Intercultural Relations*, 36(4), 598-610.
- Güngör, D. (2014). İkinci kuşak Avrupalı Türklerde psikolojik entegrasyon ve uyum: Çift boyutlu kültürleşme temelinde karşılaştırmalı bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17 (34), 16-31.
- Ginsburg, C., Bocquier, P., Bégué, D., Afolabi, S., Derra, K., Augusto, O., ... & Collinson, M. A. (2016). Human capital on the move: Education as a determinant of internal migration in selected INDEPTH surveillance populations in Africa. *Demographic Research*, 34, 845-867.
- Göç Terimleri Sözlüğü, (2009). Uluslararası Göç Örgütü Yayınları, (18).
- Göktuna, Y. F. & Sirkeci, İ. (2019). Sunuş: Göç ülkesi Türkiye’de sosyal hizmet. *Kuramsal Ve Uygulama Boyutları ile Türkiye’de Sığınmacı, Mülteci ve Göçmenlerle Sosyal Hizmetler*. Londra: Transnational Press London.

- Greiner, C. & Sakdapolrak, P. (2013). Translocality: Concepts, applications and emerging research perspectives. *Geography Compass*, 7(5), 373-384.
- Güreşçi, E. (2010). Türkiye’de kentten-köye göç olgusu. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11(1), 77-86.
- Işık, Ş., (2009). Türkiye’de eğitim amaçlı göçler. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 7(1), 27-37.
- İcduygu, A. & Sirkeci, İ. (1999). Cumhuriyet dönemi Türkiye’inde iç göç hareketleri. A.Berktaş (Ed.), *75 Yılda Köylerden Şehirlere*, İstanbul: İş Bankası Tarih Vakfı.
- İnce, C., (2019). Göç kuramları ve Suriye göçü üzerine bir değerlendirme. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 2579-2615.
- Kasarci, A. G. (1996). Türkiye’de nüfus gelişimi, *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 5, 247-267.
- Karasu, M. A. (2016). Şanlıurfa’da yaşayan Suriyeli sığınmacıların kente uyum sorunu, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(3), 995-1014.
- Kaya, Ç. M. & Yücel, B. (2022). Karmaşık bir sosyo-ekolojik afet olarak göç ve göç araştırmalarında CBS. *Afet ve Risk Dergisi*, 5(2), 380-394.
- Khattab, N., Johnston, R., Sirkeci, I. & Modood, T. (2010). The impact of spatial segregation on the employment outcomes amongst Bangladeshi men and women in England and Wales. *Sociological Research Online*, 15(1), 24-36.
- Kıran, E., & Aker, D. Y. (2019). İç göç araştırmalarında kültürleşme boyutu. *İğdir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (17), 67-82.
- Manavgat, G. & Demirci, A. (2022). Entropi tabanlı marca ve mekansal veri analizi yöntemleriyle iç göç kararının incelenmesi: Türkiye örneği. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 13(1), 88-116.
- Manavgat, G. & Saygılı, R. F. (2016). Türkiye’de içgöçü etkileyen faktörler üzerine bir uygulama: Mekânsal panel veri analizi. In 2nd International Conference on Applied Economics and Finance (ICOAEF) (5-6).
- Nazeer, M., Alam, S. & Fatima, A. (2021). Sustainability of urban regions and migration in Pakistan: A GIS analysis. *International Journal of Economic and Environmental Geology*, 12(3), 36-39.
- Oliver, C. & O'Reilly, K. (2010). A Bourdieusian analysis of class and migration: Habitus and the individualizing process. *Sociology*, 44(1), 49-66.
- Ökde, F. & Özer, R. (2023). Kentlerde zorunlu göçün etkileri: Hakkâri örneği. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (55), 61-80.
- Özmen, Ş. Y. (2019). Seyahat Bloggerlarının Gözünden Hakkâri, Cumhuriyet Devrinin Bir Serhat Vilayeti Hakkâri Uluslararası Sempozyumu, Hakkâri: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, 482, 271-291.
- Pyakuryal, A., Tausig, M., Subedi, S., & Subedi, J. (2011). Strangers in a familiar land: the psychological consequences of internal migration in a developing country. *Stress and Health*, 27(3), e199-e208.
- Sadıkoğlu, B. & Doğan, P. D. (2020). Hakkâri ilinde Cumhuriyet’ten günümüze eğitim fonksiyonunun gelişimi. *Journal of Awareness*. 5/3, 449-462.
- Sam, D. L. (2006). Acculturation: Conceptual background and core components. İçinde D. L. Sam & J. W. Berry (Eds.), *The Cambridge handbook of social psychology* (pp. 11–26). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Saygın, S. & Hasta, D. (2018). Göç, kültürleşme ve uyum, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 10 (3), 302-323.
- Sayın, Y., Usanmaz, A. & Aslangiri, F. (2016). Uluslararası göç olgusu ve yol açtığı etkiler: Suriye göçü örneği. *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 18(31), 1-13.
- Sertkaya-Doğan, Ö. (2015). Population movements in Turkey internal migration H. Arslan, M. A. İcduygu ve S. M. Stranciu (Eds.) *Contemporary studies in humanities içinde* (18-29). Mannheim: Ehrmann Verlag.
- Shahpari, D. & Hazbavi, A. (2019). Study of immigration impacts on population growth in Khuzestan province during (1996-2011). *Quarterly Journal of Social Development*, 13 (3), 145-162.
- Sirkeci, İ. (2006). *The Environment of Insecurity in Turkey and the Emigration of Turkish Kurds to Germany*. New York: Edwin Mellen Press.

- Sirkeci, İ. (2009). Transnational mobility and conflict. *Migration Letters*, 6 (1): 3–14.
- Sirkeci, İ., & Cohen, J. H. (2015). Hareketlilik, göç, güvensizlik. *İdealKent*, 6(15), 8-21.
- Sirkeci, İ. & Bardakçı, S. (2016). Suriye'den gelenler misafir değil bir göç kültürünün öncüleri. *Humanitas-Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 531-544.
- Sirkeci, İ. & Cohen, J. H. (2016). Cultures of migration and conflict in contemporary human mobility in Turkey. *European Review*, 24 (3): 381-396.
- Sirkeci, İ., Utku, D. & Yüceşahin, M. M. (2019). Göç çatışma modelinin katılım, kalkınma ve kitle açıkları üzerinden bir değerlendirmesi. *Journal of Economy Culture and Society*, (59), 157-184.
- Şahin, G. & Kahraman, M. (2017). Hakkâri'nin turizme yönelik potansiyelleri hakkında bir değerlendirme. *Coğrafya Dergisi*, (34), 1-21.
- Şahin, M. (2020). Cumhuriyet döneminde Hakkâri'de eğitim. *Belgi Dergisi*, 2(20), 2787-2799.
- Şantaş, G. (2019). Türkiye'de iç göçün dağılımı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 19(45), 893-917.
- Şeker, B. D. (2015). Göç ve uyum süreci psikolojik bir değerlendirme B. D. Şeker, İ. Sirkeci ve M. M. Yüceşahin (Eds), *Göç ve uyum* içinde (9-21). London: Transnational Press.
- Tacoli, C., Hardoy, J. ve Almansi, F. (2011). Not only climate change: mobility, vulnerability and socio-economic transformations in environmentally fragile areas in Bolivia, *Senegal and Tanzania* (No. 28). IIED.
- Tekeli, İ. (2011). Göç ve ötesi. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Top, E. M. (2010). Hakkâri, Hakkâri: T.C. Hakkâri Valiliği, Yayın No: 6,
- TÜİK. (2024). Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları. (27.07.2024). <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/Getkategori?P=nufus-ve-demografi-109&dil=1>
- TÜİK. (2018). Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları. (11.09.2018). <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/Getkategori?P=nufus-ve-demografi-109&dil=1>
- Tümtaş, M. S. & Ergun, C. (2016). Göçün toplumsal ve mekansal yapı üzerindeki etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(4), 1347-1359.
- Xie, S., Chen, J., & Wei, L. (2023). The strength of culture: Acculturation and urban-settlement intention of rural migrants in China. *Habitat International*, 138, 102855.
- Yıldırım, E., Adıyaman, M. & Kaplan, Y. (2022). *Hakkâri Doğa Sporları Rotaları*, Hakkâri: Hakkâri Üniversitesi Yayınları.
- Zhang, J., Yi, J., & Ha, W. (2009). Inequality and internal migration in China: evidence from village panel data. *Human Development Research Paper*, (2009/27).

EXTENDED ABSTRACT IN ENGLISH

Internal Migration in Turkey: Conflict and Migration Culture Model

The article examines the phenomenon of internal migration in Turkey through the lens of the conflict and migration culture model, while also considering the concept of acculturation. The study employs a comprehensive literature review and analyzes population and migration statistics from the Turkish Statistical Institute (TÜİK) for the years 2018-2023.

The findings indicate a significant increase in internal migration in Turkey in recent years. The primary reasons for migration include dependent migration due to family members, the pursuit of better living conditions, and opportunities for education and employment. The conflict and migration culture model interprets these data as indicative of individuals experiencing psychological, social, economic, and cultural conflicts in their current places of residence, prompting relocation as a response to these challenges.

This model suggests that migration is often driven by the conflicts and insecurities individuals face in their current environments. These conflicts can be psychological, social, economic, or

cultural. The model posits that migration is not merely a personal choice but a response to these conflicts and insecurities. It also emphasizes that migration decisions are influenced by the resources and sensitivities of individuals and their families, and that these decisions are often based on incomplete or inaccurate information.

The concept of acculturation is crucial in understanding the socio-psychological interactions in the migration process. Berry's acculturation model, which includes strategies like assimilation, integration, separation, and marginalization, is used to analyze how migrants adapt to their new environments. The study finds that many migrants, especially the young and those migrating for educational purposes, tend to adopt an integration strategy, maintaining their cultural identity while also adapting to the new social environment.

The study reveals that women and young people (aged 15-29) are more likely to migrate. This trend is linked to educational pursuits and better job opportunities. Additionally, there has been an increase in the movement of people aged 65 and above, particularly after the pandemic, which may be related to retirement and the search for better living conditions.

The most common reasons for migration include family-related dependencies, better housing and living conditions, education, job transfers, and changes in marital status. The study highlights that dependent migration is the most significant factor, encompassing a wide range of reasons tied to family members' movements.

The study notes that natural disasters, such as earthquakes, significantly influence migration patterns. For instance, the high migration rates in 2023 are attributed to the aftermath of a major earthquake, which increased the sense of insecurity and prompted people to move to safer areas.

The research emphasizes the need for effective policies and programs to manage the internal migration process and facilitate the adaptation of migrants. It calls for future research to focus on the impacts of migration and the social and cultural dynamics of the country. The study suggests that understanding the complex nature of internal migration through the conflict and migration culture model can help develop better strategies for managing migration and supporting both migrants and host communities.

The article concludes that internal migration in Turkey is a complex phenomenon driven by various conflicts and insecurities. The conflict and migration culture model provides a suitable framework for understanding these dynamics. The study underscores the importance of acculturation in explaining the socio-psychological interactions during the migration process. It also highlights the necessity of developing more effective policies and programs to manage internal migration and support the adaptation of migrants. Future research should continue to explore the impacts of migration and focus on the social and cultural dynamics of the country to develop comprehensive strategies for managing migration and enhancing social cohesion.

